

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den 10. april 2025
FVM 434

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag om opdatering af Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 vedrørende godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af en liste over disse (komitésag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om opdatering af Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 vedrørende godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af en liste over disse (økologiforordningens positivlister). Med forslaget justeres bl.a. positivlisterne vedrørende bekæmpelsesmidler, gødning, foder og fødevarer, og der godkendes en række ikke-økologiske stoffer til brug i økologisk produktion. Det vurderes, at forslaget vil kunne have erhvervsøkonomiske konsekvenser. En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. Forslaget forventes sat til afstemning i Komitéen for Økologisk Produktion 29. april 2025. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet man lægger stor vægt på, at der gives mulighed for at optage nye ikke-økologiske ingredienser (som f.eks. humle) på positivlisten, samt at der indføres en passende overgangsordning for nye lister over fødevarer-tilsætningsstoffer og hjælpepestoffer.

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag om opdatering af Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 vedrørende godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af en liste over disse, de såkaldte "positivlister".

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 24, stk. 9 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/848 (økologiforordningen).

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i Komitéen for Økologisk Produktion. Afgiver Komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget, idet Kommissionen inden for to måneder kan forelægge Komitéen et ændret forslag eller inden for en måned kan forelægge forslaget for appeludvalget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget, men inden for to måneder forelægge komitéen et ændret forslag eller indenfor en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ

udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal kan Kommissionen vedtage forslaget.

Sagen forventes sat til afstemning på et møde i Komitéen for Økologisk Produktion den 29. april 2025.

Formål og indhold

Med forslaget godkendes en række ikke-økologiske produkter og stoffer til brug i økologisk produktion, ligesom der foretages enkelte korrektioner. Forslaget justerer positivlisterne vedrørende bekæmpelsesmidler, gødning, foder og fødevarer. Kommissionen har forelagt forslag til ændringerne for den uafhængige ekspertgruppe for økologi (EGTOP) under Kommissionen, og forslaget er hovedsageligt baseret på anbefalingerne fra denne ekspertgruppe.

Plantebeskyttelsesmidler

Økologiforordningen giver på positivlisten adgang til at tillade brugen af særlige plantebeskyttelsesmidler i tredjelande (bilag VI). Med forslaget optages konkret mikroorganismer og ethylen. Samtidigt forberedes et bilag med forslag til særlige plantebeskyttelsesmidler som kan bruges i Unionens fjernområder (f.eks. franske oversøiske områder).

Som følge af at de horisontale EU-regler om godkendte aktivstoffer er opdateret, omklassificeres flere produkter på positivlisten (bilag I) som lavrisiko-aktivstoffer og flyttes til afsnittet med den overskrift (natron, fårefedt og kvarts). Natron opretholdes samtidig under basisstoffer.

Feromoner er på nuværende tidspunkt godkendt på positivlisten, men begrænsningen om, at anvendelsen kun må ske i fælder eller dispensere, fjernes, da de horisontale regler samtidigt er strammet. Aktivstofferne, ligekædede sommerfugleferomoner og lavandulylsenecioat optages under kategorien feromoner og uden yderligere begrænsninger.

Gødningsstoffer, jordforbedringsmidler og næringsstoffer

Der har været tvivl om, hvilke produkter, der kan indgå i inerte medier (medier, der ikke indeholder nogen næringsstoffer). Derfor tydeliggøres det, at produkterne stenmel, naturligt sand og lerminerale også kan anvendes i inerte medier til produktion af spirer (til konsum).

Komposteret eller forgæret blanding af vegetabilsk materiale kan anvendes bredt som gødning, næringsstoffer eller som jordforbedringsmiddel.

Herudover kan der anvendes måtter af plantefibre som inert medie til produktion af spirer (til konsum), når der ikke er tilsat gødning, jordforbedringsmidler, næringsstoffer eller bindemidler.

CO₂ af en kvalitet, der er godkendt til fødevarer, kan tilsættes som næringsstof til vand i landbaserede anlæg til alger. Herudover præciseres, at CO₂ kan anvendes i væksthuse.

Calcium acetat optages på positivlisten til anvendelse som bladgødning på æbletræer og på grønsager dyrket i væksthuse.

Calciumfosfat udvundet fra rensningsanlæg optages endvidere på positivlisten, forudsat at calciumfosfat lever op til gødningsforordningens betingelser.

Endeligt optages på positivlisten calcium og magnesium gluconat, forudsat at der er tale om mikrobielt forgærede produkter.

Produkter i foderproduktion

Calciumpropionat og jernfumarat optages som nye foderprodukter til særlige ernæringsformål. For propylenglycol, calciumklorid og jern dextran er det nødvendigt at tilføje og få specificeret, at produkterne kan bruges inden for rammerne af forordningen om foder til særlige ernæringsformål.

Calcium stearate godkendes som et fodermiddel og bør fremgå af positivlisten.

Encellede proteiner fra svampe og bakterier kan med forslaget bruges som proteinfoder til økologiske dyr. Når encellede proteiner bruges til drøvtyggere, så skal det substrat, mikroorganismen lever på, være økologisk.

Under kategorien emulgatorer, stabilisatorer, fortyknings- og gleringsmidler optages lecitin som fodertilsætningsstof til brug i foder til alle dyr. Endvidere godkendes ethanol og papain med forslaget som tilsætningsstoffer.

For at sikre konsistens med generelle regler for fodertilsætningsstoffer identificeres fodertilsætningsstoffer på positivlisten med den relevante fodertilsætningsstofkode (E-nr.).

Stoffer godkendt i produktion af forarbejdede økologiske fødevarer

Med forslaget tillades ascorbinsyre i tilberedt kød, når kødet også er tilsat andre ingredienser end tilsætningsstoffer eller salt. Der tillades lecithiner i animalske produkter og natrium-/kaliumtartrater i vegetabiliske produkter.

Natriumtartrater, kaliumtartrater og natriumkaliumtartrat tillades til anvendelse som tilsætningsstoffer i vegetabilisk økologi, men stofferne skal fra den 1. januar 2027 stamme fra økologisk produktion.

E267 bufret eddike tillades også som tilsætningsstof generelt i økologiske fødevarer og skal være af økologisk oprindelse.

E418 Gellan Gummi klassificeres fortsat som et tilsætningsstof som værende af landbrugsoprindelse men skal kun anvendes på økologisk form, såfremt det er tilgængeligt på markedet.

For hjælpestoffer vil man ikke længere anvende E-numre, men såkaldte "EINECS numre".

Der sker ligeledes en omklassificering af visse hjælpestoffer til at være tilsætningsstoffer som følge af horisontale omfortolkninger under forordning (EU) 1333/2008, hvor man klassificerer et stof afhængig af dets funktion i den endelige fødevare. Som følge af dette sammenlægges listen af tilsætningsstoffer og hjælpestoffer i bilag V til positivlisten, da nogle stoffer kan have en dobbelt funktion afhængig af, hvilken fødevare de indgår i, og hvilken funktion stoffet har i fødevaren. Dette vil have konsekvenser for muligheden for sammensætningen af økologiske fødevarer samt den tilhørende obligatoriske ingrediensmærkning, hvor tilsætningsstoffer skal fremgå, men hjælpestoffer ikke skal fremgå.

Bilag V til økologiforordningens positivliste

Bilag V i økologiforordningens positivliste definerer såkaldte ikke-økologiske ingredienser, der må anvendes i op til 5 pct. i et økologisk produkt. Bilaget opdateres med cirka 1,5 års interval. Det har betydning for producenters sikkerhed for, at såfremt der pludselig skulle opstå mangel på markedet af en given økologisk ingrediens, f.eks. humle, så kan der opnås en dispensation i op til 3 x 6 måneder til at bruge ikke-økologiske ingredienser. Såfremt en ingrediens stadig ikke er tilgængelig på markedet som

økologisk efter denne periode, kan tilladelsen ikke forlænges yderligere. Herefter er det muligt at få ingrediensen sat på bilag V i positivlisten, som forudsætter en mere strukturel mangel på ingrediensen som økologisk. Denne "trappe"-løsning har til formål at sikre, at producenterne kan forlænge brugen af en nødvendig ingrediens, som er "ikke-økologisk".

Der tages løbende stilling til, om ingredienserne på markedet i mellemtiden er tilgængelige som "økologiske". Med dette forslag er der ikke åbnet for tilføjelser af nye ikke-økologiske ingredienser til bilag V. Næste åbning af bilaget forventes om 1,5 år.

Danmark har fået et afslag vedrørende optagelsen på listen i bilag V af en ikke-økologisk humletype, idet Kommissionen har valgt en snæver fortolkning af EU-reglerne, så der reelt ikke accepteres nye ikke-økologiske ingredienser på bilag V.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

En vedtagelse af forslaget kræver ikke direkte implementering og har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser i Danmark, idet området overordnet er reguleret af en forordning, og dermed er reglerne umiddelbart gældende i Danmark.

Konsekvenser

Forslaget har ikke samfundsøkonomiske, lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser og vurderes ikke at indebære administrative byrder for erhvervet.

Det vurderes, at forslaget vil kunne have erhvervsøkonomiske konsekvenser i form af øvrige efterlevelseskonsekvenser, da erhvervet skal tilpasse sig til de nye lister over fødevaretilsætningsstoffer og hjælpestoffer, som medfører krav om ændret mærkning af fødevarer i forhold til angivelse af ingredienser på emballagen. Forslaget indeholder ikke en overgangsperiode og vil dermed være gældende få dage efter forordningen er offentliggjort. Erhvervet anfører, at den manglende overgangsperiode medfører, at emballage skal kasseres, samt at sammensætningen af en økologisk fødevarer skal ændres med meget kort varsel. Sidstnævnte er ikke altid muligt, selv med en længere tidsfrist. Erhvervet har desuden oplyst, at visse bryggerier af økologiske øl kan blive berørt i det omfang, at de ikke kan brygge eller må ophøre med markedsføring af bestemte økologiske øl som følge af manglende tilgængelighed af visse humletyper. De økologiske øl, som brygges efter en fast recept og dermed skal bruge specifikke aromahumler, der sikrer en bestemt smagsprofil, kan således ikke udskiftes med andre økologiske varianter. Dette skaber en større økonomisk risiko, når der ikke er en dispensationsmulighed.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen.

CropLife Danmark støtter Kommissionens forslag om at tilføje flere produkttyper til positivlisten over produkter, som er tilladt i økologisk produktion. CropLife finder det essentielt, at Kommissionen på nuværende tidspunkt ser vigtigheden af et stærkt europæisk landbrug, som har behov for adgang til nye løsninger og teknologier for at opretholde fødevareproduktionen. Den økologiske planteproduktion er stadigvæk mindre arealeffektiv end den konventionelle, og CropLife bakker derfor op om, at man som

økologisk producent skal have adgang til lavrisiko-produkter, som kan bidrage til højere og mere stabile udbytter. Derfor bør man også udfordre den generelle opfattelse i det danske samfund, at marksprøjter forurener og derfor ikke bør ses køre på økologiske arealer. Denne opfattelse fører til, at mange landmænd ikke vælger at anvende produkterne.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at Calciumklorid normalt anvendes i ostefremstillingsprocessen uden at have funktion eller reel tilstedeværelse i det færdige produkt. Calciumklorid fjernes med vallen og er derfor kun til stede i uundgåelige tekniske mængder i det færdige produkt. I henhold til forordning 1333/2008, artikel 3, pkt. 2, litra b), ønsker Landbrug & Fødevarer, at calciumklorid kategoriseres proceshjælpstof (processing aid). Det vil betyde, at calciumklorid ikke skal kræves mærket som fødevaretilsætningsstof. Hvis Calciumklorid fremover skal mærkes som et tilsætningsstof, så vil der være behov for en overgangsordning i forhold til mærkning på emballage. Landbrug & Fødevarer foreslår, at der tilføjes en overgangsordning på optimalt to år. Alternativt bør virksomhederne få mulighed for at anvende lagret emballage, der er produceret efter den nuværende praksis.

Landbrug & Fødevarer bemærker endvidere i forhold til Gellangummi (E418), at det fremstilles ved gæring, hvilket efter deres forståelse betyder, at det ikke kan betegnes som et produkt af landbrugsoprindelse. Gellangummi bør derfor ikke indgå i beregninger relateret til tilsætningsstoffer af landbrugsoprindelse, og bemærkningen 'fra økologisk produktion, hvis tilgængelig' kan fjernes.

Fødevarestyrelsen bemærker hertil, at Gellangummi er vurderet af Kommissionen som værende af landbrugsoprindelse, da næringsstoffet til gæringen er af landbrugsoprindelse.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. Det forventes dog, at forslaget vil kunne opnå støtte fra et kvalificeret flertal af medlemsstater.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt Kommissionens forslag. Det er regeringens generelle holdning, at der skal være en mere proportional fleksibilitet for at anvende op til 5 pct. ikke-økologiske ingredienser, når disse ikke er tilgængelige som økologiske på markedet. Regeringen ønsker ikke at skabe unødige byrder for udviklingen af økologien ved, at regler tolkes unødigt restriktivt. Regeringen ønsker derfor, at når der er længerevarende mangel på økologiske ingredienser, at de kan indsættes på bilag V i positivlisten, og anvendes i et omfang på op til 5 pct. som ikke-økologisk ingrediens. Regeringen finder endvidere, at der bør være en passende overgangsperiode, så erhvervet kan nå at tilpasse sig til de nye lister over fødevaretilsætningsstoffer og hjælpestoffer, som medfører krav om ændret mærkning af fødevarer ift. angivelse af ingredienser på emballagen. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet man lægger stor vægt på, at der gives mulighed for at optage nye ikke-økologiske ingredienser (som f.eks. humle) på positivlisten, samt at der indføres en passende overgangsordning for nye lister over fødevaretilsætningsstoffer og hjælpestoffer.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.